

4

LETNIK XXVIII.
1981-1982

E

B

VSEBINA

Neža Maurer: Mlado leto	81	Veselo v planine: Duško Jelinčič:	
Josip Jesih: Matjaškova čudežna ura	82	Južna stena Lhotseja	105
Danilo Gorinšek: Topel plašč	84	Danilo Gorinšek: Dimnik	106
Ludovika Kalan: Božična noč	85	Novosti na knjižni polici: Marij Čuk:	
Ljudska: Najlepše drevo	86	Knjiga je najlepše darilo	107
Valentin Polanšek: Kot zadnji takti	87	Valentin Polanšek: Ržovnikov mož	108
Marij Čuk: Dve obletnici: Simon Gregorčič, Josip Jurčič	88	Šolarji pišejo	109
Danilo Gorinšek: Čuden stric	89	Urednikova beležnica	110
Tone Seliškar: Novoletno darilo	90	Za bistro glave	111
Danilo Gorinšek: Medvedka razglaša	92	Za spretno roke: Vera Poljšak: Zvezda	
Kotiček za najmlajše: Vera Poljšak:		3. stran platnic.	
Kuk Babau	93	Ilustracije za 4. številko Galeba so naredili:	
Zrcalo	94	Marjanca Jemec-Božič (str. 98); Marjeta	
Vojan T. Arhar: Čas je zlato	95	Cvetko (str. 87); Eva Fornazarič (str. 83,	
Stana Vinšek: Pri telefonu	96	96); Leon Koporc (str. 102); Klavdij Palčič	
Kajetan Kovič: Kaj delajo medvedki	97	(str. 85); Jelka Reichman (str. 81, 82, 97);	
Zanimivosti: Lojze Abram: Božično		Bine Rogelj (str. 89, 106, 108); Ive Šubic	
drevo	98	(str. 104); Magda Tavčar (str. 84, 90, 91,	
Iz naših šol: Lojze Abram: Priznanje		93, 95, 100, 3. str. plat.)	
trem zaslužnim učiteljem	99		
Poskusimo tudi mi: Vera Poljšak: Raz-		Priloga: Milje v preteklosti, Poimenovane	
tezanje	100	šole — besedilo: Evgen Dobrila, risbe: An-	
Valentin Polanšek: Oglar Ožbej	101	drej Vodopivec, slike: Lojze Abram.	
Zapojmo veselo: Janez Bitenc: Jagnje			
Slike iz narave: Vlado Firm: Lišček,		Naslovna stran: Marko Ozbič, 1. a r. SŠ	
Čížek	104	»Srečko Kosovel« — OPČINE.	

MLADO LETO

**SNEG KOT LANI SE ŽARI
IN NEBO JE SINJE;
V NAŠI PEČI OGENJ TLI —
V GAZI NOVE SO STOPINJE.**

**NOVO LETO JE PRIŠLO,
K NAŠI PEČI SEDLO —
IN KO SE STEMNI NEBO,
JE PRAVLJICO RAZPREDLO:**

**»V TEH STOPINJAH MOJIH BO
TELOH ZACVETEL;
KO SONCE BO PRIPEKALO,
KLAS BO V NJIH ZOREL.**

**PREDEN MINE LETO DNI,
BOSTE JABOLK V NJIH NABRALI —
ZLATI LISTI PA STOPINJE
BODO V MRAZ ZAZNAMOVALI.**

**IN POTEM PRIŠLO BO SPET
DRUGO MLADO LETO —
PRAVLJICO POVEDALO
KDO VE KDAJ ZAČETO.«**

Mesečnik (10 števil) — Izdaja: Založništvo tržaškega tiska, Trst — Glavni in odgovorni urednik: Lojze Abram — Uredništvo: Ul. G. Amendola 12, 34134 Trst, tel. 415534 — Uprava in ekspedit: Ul. dei Montecchi 6, 34137 Trst, tel. 795873, 794672 — Tiska: Graphart, Ul. D. Rossetti 14, 34126 Trst, tel. 772151 — Posamezna številka: 1.000 lir, dvojna: 1.500 lir, naročnina: 7.500 lir

Galeb je registriran na sodišču v Trstu pod števil. 158 od 3. maja 1954

Galeb je včlanjen v zvezo periodičnega tiska USPI (Unione Stampa Periodica Italiana)

Matjažkova čudežna ura NOVOLETNO DARILO

V Matjažkovi ulici torej ni bilo več težav s čiščenjem odpadlega listja.

Sivolasi cestar je rad prihajal na delo, stanovalci vzdolž vse ulice pa so mu pridno pomagali, prav kakor v najlepši pravljici.

Nekega jutra pa je cestar našel v košku za smeti malega psička. Bil je dolgodlak, svetleče bakrene barve in videti je bil tako nebogljen, da bi se zasmilil še poklicnemu trdosrčnežu. Ker pa je bil možic z metlo vse kaj drugega kakor zakrknjen grobjan, je nežno dvignil najdenčka ter ga odnesel domov. »Ja, ja,« je spotoma modroval možakar, »le kakšni ljudje so to, ki meni nič tebi nič tako zavržejo nebogljenežnega cukca. In to zdaj, ko je zunaj že tako preklicano hladno!«

No, stari dobrodušnež je postavil pred bakrenokožca latvico mleka ter ga ljubeče pogladil po smrčku. »Le pij, le pij, saj si gotovo sestradan!«

Nato se je s težavo zravnil in še zagodel: »Kmalu se bom vrnil, le počakaj me!«

Nato je odšel nazaj v ulico, saj je moral še veliko postoriti. Če ne bi izpraznil košev, bi ljudje metali odpadke na tla, pa bi imel tako še več dela.

Prav poznalo se je že, da se bližajo novoletni prazniki, saj so bili koši mnogo bolj natrpani v enem dnevu kot prej v vsem mesecu.

Po opravljenem delu se je pošteno utrujen vrnil domov. Psiček je razigrano pomahal z repkom, z glavo pa priliznjeno podrgnil po možičkovi nogi. »Prijazen kužek si, Dim. Kar Dim ti bom rekel!«

Nato sta družno poobedovala. Pri moji veri, Dim sploh ni bil izbirčen in še prav na poseben način je pokazal veliko naklonjenost do novega gospodarja. Kar z njegovega krožnika si je namreč prisvojil malček segedinskega golaža.

Po kosilu se je možiček zleknil na kavč, Dim pa se je zvil k njegovim nogam. Melemu kosmatincu je bilo tako toplo, da je kmalu trdno zaspal.

Novopečeni gospodar pa ni in ni mogel zaspati. Premišljal je, kako bi za novoletne praznike obdaroval Matjažka, ki je bil vedno tako prijazen. Naj bi mu podaril skiro, ali pa veliko barvno slikanico, morda lešnikovo čokolado. Ne, ne. To mu bodo kupili domači. Kaj pa, kaj pa, če bi mu podaril Dima. Sicer mu bo resnično hudo za dlakastim porednežem, pa saj ga bo zanesljivo videl vsak dan. Pobič pa je takšen dobrosrčnež, da bo gotovo lepo skrbel zanj.

In tako je postoril. Naslednji dan je stopil v papirnico ter kupil tri različno velike škatle in lepilni trak. Doma je škatle večje preluknjal, da bi psičku ne zmanjkalo zraka, na največjo pa okorno napisal MATJAŽEK.

Nato je cvilečemu Dimu ponudil novo domovanje v najmanjši škatli, to pa je dal v srednjo in slednjič še v največjo. Škatlo si je zadel na rame in se počasi odpravil proti Matjažkovemu bloku. Dim je ves čas prestrašeno javkal, cestar pa ga je miril: »Dobro ti bo. Verjemi, da ti bo res dobro, Dim!« Močno je verjel v svoje besede, pa ga je vseeno stiskalo v grlu.

Pred vrati Matjažkovega stanovanja je previdno položil škatlo na tla in jo nežno pogladil. Za hip se mu je zazdelo, da je pobožal Dima po svilenih dlačicah. Kuža pa ni več bevskal, kakor da bi dobro vedel, kdaj mora obnemeti.

Darovalec je nato pritisnil na zvonec in odhitel po ozkih stopnicah, še preden so se odprla vrata.

Matjažek se je silno začudil, ko je ugledal veliko škatlo. Po napisu je sicer videl, da je namenjena njemu, vendar pa resnično ni pričakoval nikakršnega darila. No, škatlo je porinil v sobo in poklical očeta, da sta skupaj odprla nenavadno darilo. Ob

kosmatincu, ki je zvit kot prava pravcata preta ležal na dnu, sta tako osupnila, da nekaj časa sploh nista prišla do besede.

Tedaj pa se je mama vrnila z nakupa. »Je bil mar cestar pri nas? Srečala sva se v veži!«

Oče in Matjažek sta samo odkimala, Dim pa je veselo zalajal in se skobacal iz škatle. »Torej mi je on prinesel kosmatinčka. Joj, kako je pozoren!« je Matjaž končno le prišel k sebi.

Zvečer je razigranega psička ljubeče položil na preprogo poleg postelje in mu strogo zabičal, naj se nikar ne polula. No, mali obdarovanec pa je bil tudi hudo razdvojen, saj ni vedel, ali naj obdrži bakrenokožca ali pa naj ga vrne. Cestar živi namreč zelo osamljeno in družbica takšnega poredneža bi mu bila gotovo v veliko veselje. Slednjič se je odločil, da bo poklical na pomoč čudežno uro.

Opolnoči se je ura dotaknila Matjažkove roke in mu zašepetala v uho: »Cestar ti je podaril kužka, čeprav se je že silno navezal nanj. Mislim, da bi bilo prav, če mu ga kar vrneš!«

Matjažek je previdno vstal in si zaspano pomel oči. Odločil se je, da bo kosmatinca kar precej vrnil staremu dobrodušnežu. Spečo kepo je narahlo položil v star cekar, jo dobro pokril s svojo novo pižamo in se neopaženo izmuznil iz stanovanja. Kakor pravi dolgoprogaš je tekel vse do cestarjeve hišice. Cekar z nenavadnim tovorom je položil na prag in se takoj spet vrnil domov. Skrbelo ga je namreč, da bi domači

ne odkrili njegovega nočnega izleta. No, na srečo se je tokrat vse srečno končalo in Matjaž je zadovoljen spet zlezal v posteljo.

Zjutraj je zaspanček najprej pogledal skozi okno. Hudo ga je namreč pestila radovednost, če je možak našel malega četveronožca. In kaj je ugledal?

Cestar je prav pred njihovim blokom pometal pločnik, zraven pa je iz starega cekarja molela pasja glavičica in radovedno oprezala po okolici.

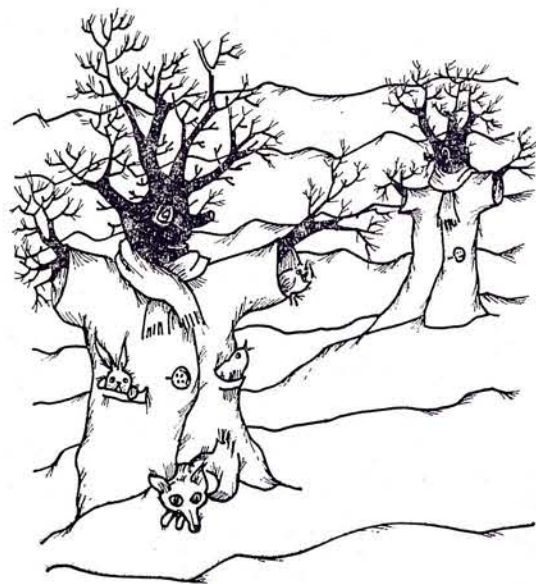
Matjažek je bil zadovoljen. Stopil je v kuhinjo in si nalil kozarec mleka.

(Konec)

Danilo Gorinšek

Ilustr.: Magda Tavčar

TOPEL PLAŠČ

Le zakaj pozimi pade
sneg na polja in livade,
na doline in gričevje
na grmovje in na drevje?

I, tedaj so pač topoli,
hrasti in kostanji goli,
lipe, breze drevenijo,
veje v mrazu jim drhtijo!

In zato se zimi smili
golo drevje — mraz vanj sili,
pa z neba snega nameče,
drevje v topel plašč obleče...

Ludovika Kalan

Ilustr.: Klavdij Palčič

Božična noč

V TEMO SO SKRILE SE GORE,
ZAVILI SO SE V MRAK GOZDOVI,
IZ STOLPOV VSEH DONE
SVEČANOSTNI ZVONOVI.

BOŽIČNA NOČ,
DEVIŠKO BELA
VSA PRAZNIČNA, VESELA
OBJEMA DOL IN BREG.

TANKE PRAMENE
VSE POSREBRENE
SI RIŠE LUNA V SNEG.

IZ BLEDE POLNOČI SPOMIN
SE DVIGA PLAH IN TIH
Z VELIKIMI, BOLESTNIMI OČMI...
IN IZ DALJIN
SE NEŽNO BLIŽA DIH
OTROŠKIH, SREČNIH DNI.

Najlepše drevo

V davnih, davnih časih se je drevje sprehajalo po poteh in počivalo na obrežjih modrih jezer. Gozdovi so bili mešani. Zraven platan so rasli bori, bukve so se družile s hrasti, ciprese pa so bile najboljše prijateljice brez.

Kasneje so ljudje zgradili mesta in vasi, debla so se razšla in nastali so borovi gozdički pa bukovi in hrastovi gozdovi in vrbe so se razvrstile ob bregovih potokov.

Bukev se je hvalila: »Ni boljših polen, kakor so moja. Najbolj koristno drevo sem.«

Hrast je dejal: »Najlepše je sedeti na hrastovi klopi. Najtrajnejši sem in najbolj trpežen.«

Vrba je rekla: »Iz česa pa bi delali piščali, če bi mene ne bilo? Košare iz mojega protja so najlepše na svetu.«

Urednik naše revije Lojze Abram je prejel plaketo »Boja in dela«, ki jo podeljuje Slovenska kulturno gospodarska zveza zaslužnim zamejskim družbenopolitičnim delavcem. Za prejeto priznanje naj prejme Abram iskrene čestitke, z željo, da bi še dolgo tako uspešno urejal Galeb.

Topol je bil prepričan: »Nihče ni tako vitek kakor jaz. Če bi mene ne bilo, bi ne bilo drevoredov. Najlepši sem.«

Breze so ugovarjale: »Največ pe-smi je bilo napisanih nam na čast.

Nobeno drevo ni tako nežno, kakor smo me.«

Platane so trdile: »Je še kaj prijetnejšega od sence pod našimi krošnjami? S svojim listjem varujemo pred soncem utrujene popotnike, medtem ko počivajo.«

Ciprese so rekle: »Nihče ni tako gosposki, kakor smo me. Nekoliko otožne smo, zato nas radi omenjajo pesniki.«

Tako je šumelo drevje in se prerekalo. Ptice so veselo letale z drevesa na drevo, njim je bil divji koštanj enako všeč kakor vitko deblo topola. Na jasi je rasla drobna in nežna jelka. Njene iglice so bile kakor posute s srebrom. Ni se zavedala svoj lepote in pogosto vzdihovala, ko je opazovala vitka debela topolov. Zmeraj bom ostala majhna, si je mislila. Le kaj bo iz mene? Bom kdaj toliko zrastle, da bom čemu koristila?

Minevali so dnevi in leta. Jelka je ostala majhna, drevje okoli nje pa je starelo.

Tako je nekega leta spet prišla zima, hladna, bela in čista je z lednimi prsti oklenila drevje, zemljo in ljudi. Približala se je božična noč. Malo jelko so prenesli v toplo sobo, kjer je dišalo po cvetju in pecivu. Manica in Tonček sta jo okrasila z najlepšim nakitom in sladkimi bonboni. Na vejice sta pripela majhne svečke. Ko je prišla v sobo še mala Jožica, se je zastrmela v razsvetlilno in svetlikajoče se drevo in vzkliknila: »To je najlepše drevo!«

Kot zadnji takti

Kot zadnji takti drhtijo
pičli trenutki,
bežni občutki
minevajočega starega leta,
kot pesem brez obeta;
a preden se porazgubijo,
se v sladke slutnje spremenijo
in nade
premlade
se zaskrijo,
ko v novo leto zaživijo!

*Vsem šolarjem, učiteljem,
staršem in sodelavcem vesele
božične praznike
in uspešno leto
1982*

vošči GALEB

DVE OBLETNICI

Simon Gregorčič 75 - letnica smrti

»Krasna si, bistra hči planin, / brhkà v prirodni si lepoti, / ko ti prozornih globočin / nevihte temne srd ne moti, / krasna si, hči planin!« Te verze znamo skoraj vsi na pamet, saj so nam blizu in opevajo lesketajočo se in bistro Sočo. Napisal pa jih je pesnik Simon Gregorčič, čigar 75-letnico smrti obhajamo prav te dni. Gregorčič, ki se je rodil na Vrsnem pri Kobaridu, je namreč umrl 24. novembra 1906 v Gorici, pokopan pa je v »planinskem raju« na gričku Sv. Lovrenca.

Simonu Gregorčiču prav gotovo pripada v slovenski književnosti posebno mesto, saj je dober pesnik, ki je s svojimi verzi obogatil našo zakladnico pisane besede. Goriški slavček mu pravijo - in res, njegove pesmi so blagozvočne in tekoče, prijetne ušesu in duši, pa starejšim in mlajšim. Kolikokrat smo že slišali za Simona Gregorčiča, ki je bil trdno povezan s primorsko zemljo, posebej še z Gorico, kjer je tudi prebil zadnja leta svojega življenja. Kolikokrat smo se na pamet učili njegove pesmice, saj so tako zvočne, da nam v ušesih ustvarjajo čut za blagoglasje in petje. In koliko slovenskih skladateljev je njegove umetnine uglasbilo, da so nekatere celo ponarodele!

Prav je, da se tudi najmlajši zamislijo nad pesnikom, ki je ljubil svojo zemljo in ji postavil spomenik nepozabnih rim. Posebno rad je imel Gregorčič planinski svet, saj je iz njega izhaja, in tako je tudi goram, a ob njih vsej naravi posvetil veliko svoje ustvarjalne domišljije. Tih je bil in nežen, a neverjetno globok, ko je razmišljal o povezanosti človeka s prelepo naravo, ko je poveličeval petje slavčkov in drugih ptičkov, ko je poveličeval zvezde in nebo. »Tu zelen dol in breg, / tu cvetje že budi se / tu ptičji spev glasi se, / gorè še krije sneg, — / zakaj nazaj? / Nazaj v planinski raj!« je zapisal pesnik, za katerega je prav, da mu vsaj za trenutek namenimo naše misli, ko se spominjamo njegove smrti, predvsem pa njegovega dela.

Josip Jurčič 100 - letnica smrti

Ob mnogih spominskih obletnicah, ki smo jih Slovenci letos zabeležili, pa ne moremo mimo imena Josipa Jurčiča, čigar 100-letnica smrti je potekala letos. Najbrž bi bilo odveč, ako bi našteval bogato bero knjig, ki jih je pisatelj napisal, saj veliko izmed vas že pozna Jurija Kozjaka, Domna, Rokovnjače, Sosedovega sina in pa Desetega brata, ki je tudi prvi slovenski roman in o katerem prav ta čas pripravljajo v Sloveniji film.

Josip Jurčič je pisatelj, ki nas spremlja od mladih nog pa vse do sivih las, saj je njegovo delo tako raznoliko in za vse okuse, da človek prav rad sega po lepih zgodbah, ki jih je začrtalo pisateljevo pero. Marsikaj bomo o Jurčiču še slišali, zato naj na tem mestu zadošča opozorilo, ki ne bi smelo ostati samo v oblakih: tudi obletnice smrti so priložnost, da se поблиže spoznamo z našimi največjimi duhovi, da jih znamo ceniti in da jih začenjamo prebirati.

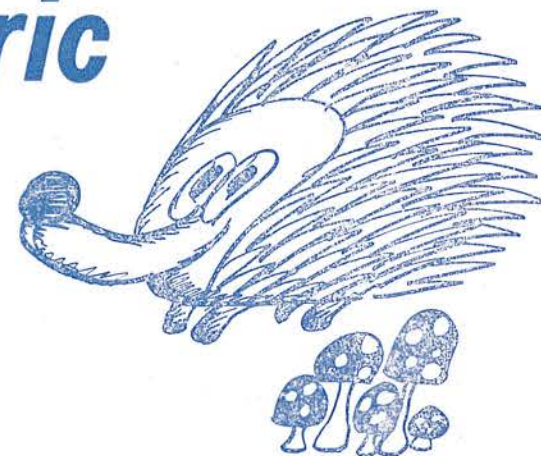
Danilo Gorinšek

Ilustr.: Bine Rogelj

Čuden stric

Je čuden stric: podolgovat
zdaj leze v hosto, zdaj prek trat.
Podolgovat pa vedno ni,
se včasih v klobčič spremeni...

Ta klobčič ima sto bodic,
kdo neki je ta čudni stric?
Kdor res tega še zdaj ne veš,
povem ti, da ta stric je — jež!

Novoletno darilo

Ta zgodba je nenavadna in dokaj burkasta. Sam ji ne bi verjel, če je ne bi slišal iz ust, ki se nikoli niso zlagala. Pripovedoval mi jo je star partizan iz Bosne in vse to, kar bom zdaj tu povedal, se je zgodilo ob koncu leta 1944 v globokih gozdovih daleč za Jahorino planino. Pripovedoval pa mi jo je takole:

Pet nas je bilo, ki so nas poslali k vasem blizu Sarajeva zbirat hrano za ranjence. Partizanska bolnišnica je bila pokopana pod snegom in zaradi globokega snega je pošla ranjencem vsa hrana. Sneg nam je segal včasih do grla, kajti burja je nenehoma vrtinčila sneg in gradila zamete, ki so bili po nekaj metrov visoki. Zeblo nas je ko bosonoge cucke, lačni smo bili, da nam je rožljalo po trebuhu, povrhu vsega pa so povsod prežali na nas sovražniki. Sovražnik je slutil, da je tod nekje partizanska bolnišnica, pa jo je nameraval izstradati. Zato smo imeli oči in ušesa na stežaj odprta, puške pripravljene in tako hajdi po hrano, ker so ranjenci lačni, lačni pa tudi mi sami. Poveljnik bolnišnice nam je pejal: »Tovariši, ali se zavedate naloge, ki jo morate izvršiti? Trideset ranjencev gladuje!« Nas pet je pogledalo poveljniku v oči in dejal sem mu: »Naročeno — izvršeno, tovariš poveljnik!«

In tako smo rinili skozi sneg, skozi snežne oblake, ki jih je vrtinčila burja, da smo kar plavali. Zeblo nas je pa tako, da smo bili trdi ko polena. K sreči je bil med nami domačin, ki se je spoznal v teh divjih krajih. Bil je priletan kmetič, in če smo ga vprašali, koliko je še do vasi, je dejal: »Pet pip tobaka.« To se pravi, toliko časa bomo hodili do vasi, kolikor potrebuje človek, da pokadi pet pip tobaka. Eh, eh, daleč je to, a če je globok sneg, je dvakrat dlje. Ne-

kaj koruznih zrn sem našel v žepu — za vsakega dve, a to nam je lakoto podvojilo. Toda mi smo zdravi. Kaj pa ranjenci? — Ta misel nas je poganjala skozi snežni vihar. In tako smo tavalili, blodili skozi zasnežene hoste, in minilo je tistih pet pip tobaka — a o vasi ne duha ne sluha in pričelo se je mračiti. Domačinu se je od snežnih vrtincev tudi pamet zasukala in smo mu rekli: »Nocoj ne moremo nikamor več, a jutri je novo leto. Če nas ne boš pripeljal do vasi, bomo tebe požrli!«

Domačin se je popraskal za ušesi in nam dejal: »Sama kost in koža me je, zobe si boste polomili ob meni. Počakajmo jutra, a jutri bo svatba! Zdaj pa za menoj! Tod blizu so skalnate vdorine, v njih je mnogo suhega listja, tam bomo na toplem počakali jutra.«

In res je domačin našel tiste skalnate vdorine, ki so bile globoke kakih pet metrov. Upehani smo bili in premraženi, in ko je domačin iskal pravšno vdorino, se nam je milo storilo, ker smo si mislili: »Zdajle povsod v toplih hišah sede okoli peči in pričakujejo polnoči, ko si bodo voščili novo leto. V kotlu se kuha svinjska glava, v peči se cvrejo klobase... na mizi je steklenica dobrega žganja... Mi pa tule v divjini ko se stradani volkovi, a še globlje v gozdovih ranjenci brez hrane...«

»Sem že našel, sem že našel!« je zavpil domačin in pohiteli smo tjakaj pod skalovje. Pod previsne skale je veter nanesel debele plasti listja, to je že res, in ko bi smeli zakuriti, bi bilo to imenitno prenočišče. Tega pa nismo smeli storiti zaradi sovražnika. Vdorina je bila globoka, zato smo do dna spustili porušeno deblo mlade smreke in domačin se je prvi skobacal do dna. »Kar za menoj, tovariši, tu nas ne bo burja obglodala!«

Pa smo vsi zlezli v ta skalnati brolg. Res je bilo tod na dnu dovolj suhega listja in tolikšno zavetje, da smo se počutili kot v boljšem, lepšem svetu. Vsak si je napravil v listju luknjo in kmalu smo se ogreli in postali smo dobre volje. Pripovedovali smo si, kako bo lepo, ko bomo premagali sovražnika in bomo spet po človeško živeli vsak na svojem domu. Toda utrujenost nas je premagala in zadremali smo, da bomo zjutraj vedri in čili poiskali hrano za naše uboge ranjence.

Morda sem zakinkal za pol urice, tako nekako, ko me je prebudilo nekakšno grčanje. Butnil sem soseda pod rebra, da bi prenehal smrčati, ta pa tudi mene, ker je bil prepričan, da sem jaz smrčal. In tako smo se vsi ozmerjali in nihče ni hotel biti kriv. In spet sem zakinkal. Pa spet grčanje, to pot že huje. Bil sem prepričan, da domačin tako smrči. Ta pa mi je zatrdil pri vseh kosmatih medvedih, da sploh še zaspal ni. No, prav, in spet me je dremež zazibal. Tedaj pa sem se prebudil, ker me je nekaj privzdignilo. Spet sem opsoval

Medvedka razglašča

»Teden dni minilo je,
kar moj Medo je izginil,
brez slovesa odtacal,
ne da bi vsaj "mu" mi zinil.

Kdor kjerkoli ga uzre,
prosim, da takoj mi javi!
Kakšen je? — Vselej tiči
v bundi le temnorjavi.

Pa še to: na glavi ima
tri hudo debele buške —
nekdo ga premlatil je,
ker mu je rabutal hruške.

Prav verjetno tudi je,
da lizun zdaj premišljuje,
kje bi izvohal čebelnjak,
takšen, ki prepoln medu je!«

vse po vrsti, naj ne rogovilijo, toda v tistem hipu nas je neka neznanska sila prekucnila vse po vrsti. Zemlja pod nami se je zibala ko val na morju, zaletavali smo se drug v drugega in domačin je zakričal v neznanem strahu: »Medved, bežimo!«

Nori od strahu smo se zapodili po debelu navzgor, pod nami pa je renčal medved, ki smo ga zbudili iz zimskega sna. Tedaj se mi je posvetilo v glavi. Pograbil sem bombo in jo zalučal v vdorino. Votlina je zadušila

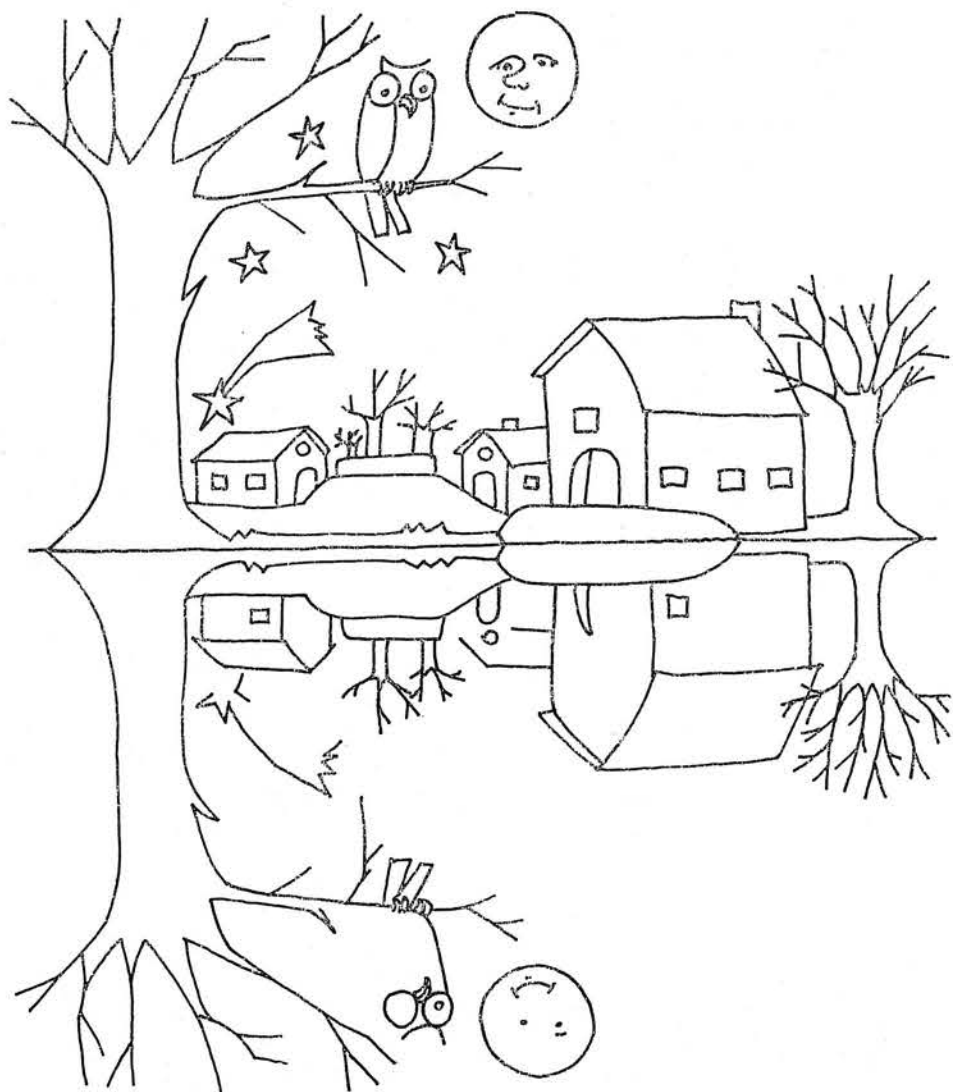
grom, spodaj je vse utihnilo. Zjutraj smo potegnili kosmatinca na plan, tehtal je preko dvesto kil, in ga zmogoslavno odvedli k bolnici. Za nekaj dni smo rešili ranjence in sebe gladu; ko so kuharji razdelili ranjencem vročo medvedjo juho za novoletno darilo, so se smejali, ko smo jim povedali, kako smo spali v medvedjem brlogu. Najbolj pa se je napihoval domačin, ker nam je tako svetoval, in zato je dobil nagrado: pet pip tobaka.

kotiček
za
najmlajšo

KUK BABAU

ZRCALO

RISBI NISTA POVSEM ENAKI. POIŠČI RAZLIKE, DOPOLNI SLIKO IN NATO VSE POBARVAJ.

Vojan Tihomir Arhar

Ilustr.: Magda Tavčar

ČAS JE ZLATO

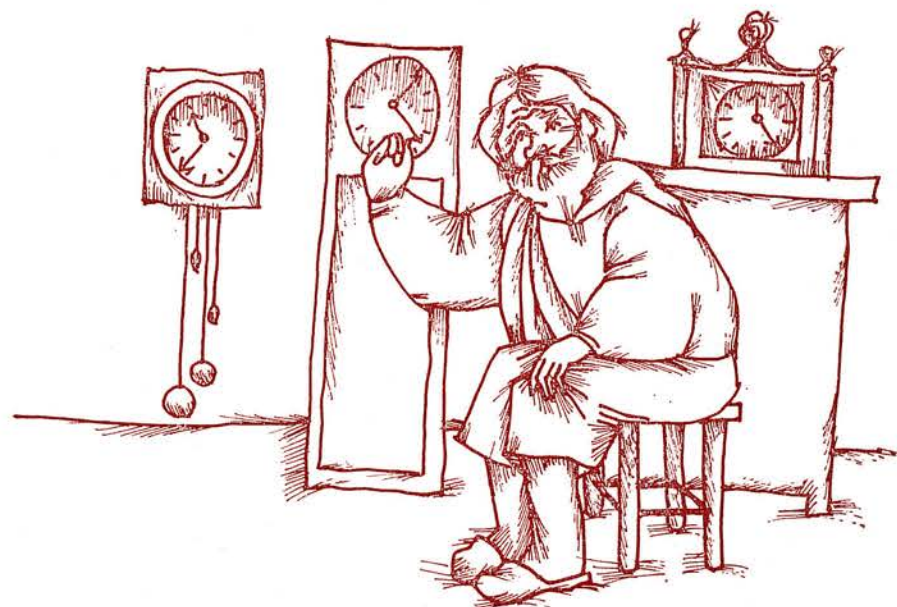
PRED TRISTO LETI JE ŽIVEL MODRIJAN, KI JE IMEL V SVOJI DELOVNI SOBI TRI STENSKÉ URE.

NEKOČ GA JE OBISKAL VSILJIV TUJEC IZ DALJNE DEŽELE. KO JE VIDEL, KOLIKO UR IMA MODREC, GA JE ZELO ZAJČUDEN VPRAŠAL: »ČEMU TI BODO VSE TE URE?«

»SAJ JIH NI PREVEČ,« JE ODVRNIL BELOLASI MODRIJAN IN DODAL: »POGLEJ! URA NA LEVI MOČNO ZAOSTAJA. NJE SE POSLUŽIM VSELEJ, KADAR ME OBIŠČEJO PRIJATELJI, S KATERIMI RAD POMODRUJEM. ZATO ŽELIM, DA SE ZADRŽE PRI MENI ČIM DLJE.

URA NA SREDINI PA GRE DO SEKUNDE NATANČNO. ZATO JO UPORABLJAM, KADAR SEM KAM POVABLJEN. NEVLJUDEN BI BIL, ČE BI S SVOJIM ZAMUJANJEM PO NEPOTREBNEM ŽALOSTIL LJUBEZNIVEGA GOSTITELJA.«

»IN URA NA DESNI?« JE BIL ŠE BOLJ RADOVEDEN TUJEC.

»TA URA MOČNO PREHITEVA«, JE POJASNIL ŽE NEKOLIKO UTRUJENI MODRIJAN. »NANJO POGLEDUJEM VSAKOKRAT, KADAR MI KDO Z NEUMNIMI VPRAŠANJI KRADE NADVSE DRAGOCENI ČAS, KOT NA PRIMER SEDAJ TI. ZATO TE VLJU-DNO PROSIM: ODIDI ČIMPREJ!«

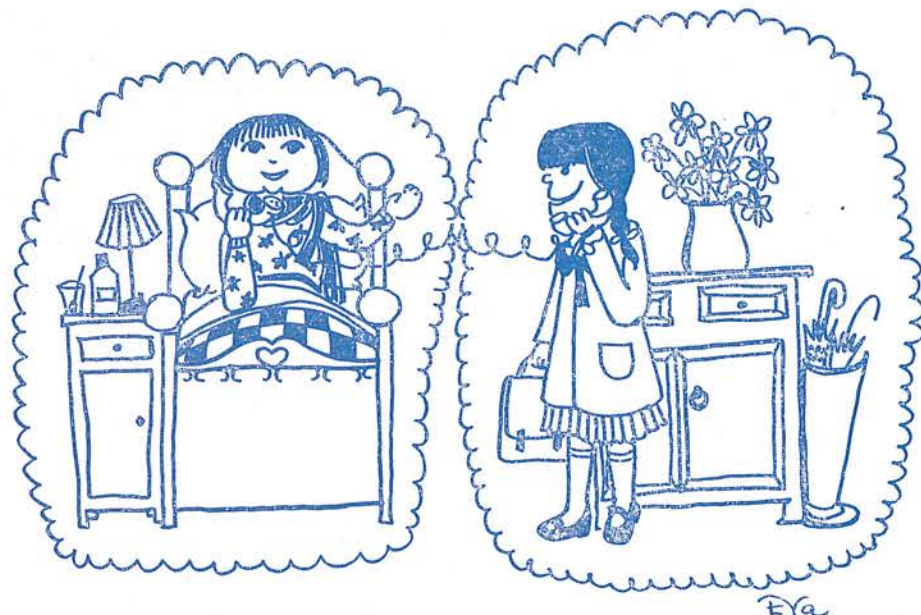
Stana Vinšek

Ilustr.: Eva Fornazarič

PO TELEFONU

Hej, haló... si li doma?
 »Pravkar iz šole sem prišla.
 Kdo pa kliče pravzaprav?«
 Jaz sem, Tonček — ne bavnaj.
 »Šema. Kdo se te boji?
 Kje pa pravzaprav si, ti?
 Šolo šprical si grdó —
 Nisem, Metka, jaz samó...
 ...nekaj v nosu me srbi...
 ha-ha-ha ha-ha-hači!!!
 »Kaj je to? Atomska bomba?
 Ali je nebeška tromba?
 Je napočil sodni dan?«
 Kaj pa še! Samó bolan

malo sem in prehlajen.
 Saj zato ne smem še ven.
 »Kihaš pa ko star kanon.«
 Saj. Imaš ti kak bonbon?
 »Pa še tri rdeče imam —
 in prav rada ti jih dam!«
 To pa žal ne gre po žici...
 »Vem, vem, vem — zato pri priči
 ti prinesem jih.« — Kako
 dober telefon je to:
 zdaj priteče kakor blisk
 mala Metka na obisk —
 pusti dolgčas bo pregnala
 in mi še sladkorčke dala!

2. MILJE V PRETEKLOSTI — Ko so Rimljani leta 18 pred našim štetjem osvojili našo deželo, so v bližini tega gradišča zgradili utrjeno postojanko Castrum Muglae (beri: Mugle) V do-glednem času se je ob utrdbi razvilo naselje Starih Milj. Domačini so se ukvarjali s poljedelstvom in vinogradni-štvom. Na sliki: razvaline nekdanjih vzhodnih vrat Castrum Muglae.

1. MILJE V PRETEKLOSTI — Zgodovina Milj sega v davnino. Prvi prebivalci tega kraja so živeli v gradišču na vrhu griča. Ostanke nekdanjega gradi-šča so še danes vidni. Tu so arheolo-gi odkrili nekaj grobov iz prazgodovin-ske dobe in v njih našli črepinje gli-nastih posod, kamnito orožje in bronas-ti nakit. Na sliki: nekdanje gradišče.

4. MILJE V PRETEKLOSTI — Tedaj so Stare Milje zavarovali z obzidjem. V 9. stoletju so na temeljih nekdanjega po-ganskega svetišča zgradili župnijsko cerkev. Čeravno je ta cerkev ena naj-starejših v naši deželi, je še kar dobro ohranjena. Na sliki: cerkva v Starih Miljah, nekoč posvečena sv. Mohorju in Fortunatu, zdaj pa Mariji.

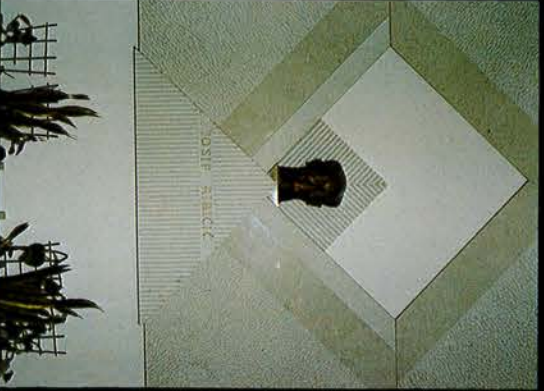
3. MILJE V PRETEKLOSTI — V zgo-dnjem srednjem veku je Castrum Mu-glae prišlo pod oblast Frankov. V tisti dobi so začela slovanska plemena naseljevati Kras, Breg in Istro. Često so se ta plemena spopadala z Miljčani. Najhuje je bilo za Miljčane leta 880, ko so slovanska plemena pod vod-stvom Domagoja opustošila Castrum Muglae. Na sliki: slovanska plemena napadajo Milje.

6. MILJE V PRETEKLOSTI — V tem ča-su so se začeli Miljčani postopoma seliti iz Starih Milj k obali. Tu so si v plitvinah uredili soline in se uvelja-vljali tudi kot ribiči in mornarji. Novo naselje so poimenovali Borgum Lauri. Stare Milje na griču in Borgum Lauri pri morju so se sčasoma spojili v enovito mestece Milje. Na sliki: me-stna vrata v Miljah.

5. MILJE V PRETEKLOSTI — Leta 931 je kralj Hugon poklonil Castrum Mu-glae oglejskim patriarhom. Tem so Miljčani ostali podložni skoraj petsto let. Vendar so patriarhi dopuščali Milj-čanom precej samostojnosti, saj so smeli upravljati občino na podlagi za-konov, ki so jih sami sprejeli. Na sli-ki: notranjost cerkvice v Starih Miljah.

8. MILJE V PRETEKLOSTI — Beneška republika je priznavala Miljčanom pre-cej samostojnosti. Zato so svojo obč-i-no upravljali Miljčani na podlagi la-stnih zakonov. Za časa Napoleona so Francozi zavzeli Benetke in prišli tudi v naše kraje. Tedaj so Milje izgubile značaj samostojne občine. Na sliki: Milje v 17. stoletju.

7. MILJE V PRETEKLOSTI — Odnosi med Tržičani in Miljčani niso bili do-bri. Zato so se večkrat spopadli. Leta 1353 so Tržičani napadli Milje, jih opu-štošili in požgali staro utrdbo na gri-ču. Leta 1420 so oglejski patriarhi klo-nili pred rastočo močjo Beneške repu-blike. Tedaj so Milje prešle pod oblast Benetk. Na sliki: vklesani lev s knjigo na pročelju županstva v Miljah, sim-bol Beneške republike.

2. POIMENOVANE ŠOLE — Prof. dr. Karel Štrekelj je bil vnet zbiratelj slovenskih ljudskih pesmi. Zbral je nad osem tisoč pesmi in jih uredil v štirih zvezkih. Več let je urejal slovensko izdajo državnega zakonika na Dunaju. Na sliki: bronasti doprsni kip na podstavku, vzidanem na poslopje seslanske šole.

4. POIMENOVANE ŠOLE — 1. maj 1945 je tudi drugače pomemben dan. Odtlej lahko svobodno praznujemo delavski prvomajski praznik. Svobodo si je naš narod izbojeval s trpljenjem in hudimi žrtvami. Mnogi so v boju za osvoboditev domovine tudi padli. Zato smo dolžni priborjeno svobodo ceniti in budno čuvati. Na sliki: golobi miru vrezani v jeklene plošče na podstavku sredi dvorišča zgoniške šole.

6. POIMENOVANE ŠOLE — Kokoravec je preživel otroška leta v Trstu, mladinska pa v Ljubljani. Med italijansko zasedbo Ljubljane se je vključil v osvobodilno fronto. Tu so ga fašisti aretirali in internirali najprej v Gonarsu in nazadnje v kraju Pietrafitta pri Perugi. Po kapitulaciji Italije se je vrnil izčrpan in bolan v Samatorco. Za časa nemške okupacije je učiteljeval kot partizanski učitelj v Saležu in Samatorci. Na sliki: doprsni bronasti kip na podstavku na šolskem dvorišču.

8. POIMENOVANE ŠOLE — Josip Ribičič je bil tudi plodovit mladinski pisatelj. Napisal je mnogo mladinskih iger in povesti. Zlasti znane so njegova otroška igra »V kraljestvu palčkov« in povesti »Miškolin« in »Mihec in Jakec«. Urejal je mladinske liste »Novi rod« in »Naš rod«. Sodeloval je pri sestavi raznih šolskih beril. Na sliki: kip na kamnitem podstavku v notranjosti šolskega poslopja pri Sv. Jakobu.

1. POIMENOVANE ŠOLE — Javno poimenovanje osnovne šole v Sesljanu po profesorju jezikoslovcu Karlu Štrekelju je bilo 29. aprila 1979. Štrekelj se je rodil 24. februarja 1859 na Gorjanskem pri Komnu. Bil je znanstvenik, jezikoslovec in narodopisec. Poučeval je kot redni profesor na vseučilišču v Gradcu. Tam je tudi umrl 7. julija 1912. Na sliki: poslopje osnovne šole »Karel Štrekelj« v Sesljanu.

3. POIMENOVANE ŠOLE — Na dan 1. maja 1980 so slovesno poimenovali zgoniško osnovno šolo po pomembnem zgodovinskem datum 1. maj 1945. Na ta dan so vkorakale enote Jugoslovanske ljudske armade v Trst in s sodelovanjem krajevnega prebivalstva osvobodile Primorsko izpod nacifašističnega jarma. Na sliki: zgradba osnovne šole »1. maj 1945« v Zgoniku.

5. POIMENOVANE ŠOLE — Osnovno šolo v Saležu so poimenovali 11. maja 1980 po partizanskem padlem učitelju Alojzu Kokoravcu - Gorazdu. Rodil se je v Trstu 4. marca 1910. Padel je 15. avgusta 1944 na pobočju Sv. Lenarta zadet od nemške krogle. Pokopan je na pokopališču v Samatorci. Na sliki: osnovna šola »Lojze Kokoravec - Gorazd« v Saležu.

7. POIMENOVANE ŠOLE — Slavnostno poimenovanje osnovne šole pri Sv. Jakobu po učitelju in mladinskem pisatelju Josipu Ribičiču je bilo 25. maja 1980. Ribičič se je rodil 3. novembra 1886 v Baški na otoku Krku. Umrl je v Ljubljani 7. junija 1969. Poučeval je v Murovcih na Goriškem, v Krminu, v Trstu na Ciril - Metodovi šoli, na Rakeku in v Ljubljani. Na sliki: osnovna šola »Josip Ribičič« pri Sv. Jakobu v Trstu.

KAJ DELAJO MEDVEDKI

Kajetan Kovič
Ilustr.: Jelka Reichman

**MEDENE LONCE LIŽEMO,
BONBONE RADI JEMO,
A ZOBE SI UMIVAMO
Z MEDVEDJO ZOBNO KREMO.**

**PO DREVJU RADI PLEZAMO
IN JEMO SLADKE HRUŠKE
IN VČASIH Z VEJE PADAMO
IN VSI IMAMO BUŠKE.**

**POLETI SE POTEPAMO
PO GAJU IN PO LOGU,
POZIMI DRETO VLEČEMO
NA POGRADIH V BRLOGU.**

Lojze Abram
Ilustr.: Marjanca Jemec Božič

Božično drevo

Družina je vsa zbrana okrog lepo okrašene smrečice. Gorijo svečke ali se prižigajo lučke, v prazničnem razpoloženju pa preveva neučakanost in nestrpnost otrok, ki čakajo trenutek, kdaj bodo lahko segli po darilih, nakopičenih pod božičnim drevesom ali novoletno jelko.

Prav te dni se obnavlja vsakoletna šega pripravljanja drevesca, a le malokdo, ki se trudi, da bi čimlepše okrasil smrečico, ve, od kod ta običaj.

Poglejmo malo v preteklost od kod izvira običaj okrašenega božičnega drevesca. V Alzaciji, na Nemškem, so ohranjena poročila iz začetka 17. stoletja, da so po meščanskih stanovanjih in cehovskih izbah okrog božiča imeli z jabolki in hostijamo okrašena drevesa. Kasneje se pojavljajo poročila iz raznih pokrajin Nemčije in sploh severnih držav o drevesčku ovešenem z darovi, ki je bilo okrašeno tudi s svečkami.

Raziskave o božičnem drevesu so pokazale dve različni obliki drevesa: zgolj zimzeleno drevo brez okrasja in okrašeno z lučkami. Zimzeleno neokrašeno drevo je vsekakor prvotno in običaj sega v davnino ter je povezan z indoevropsko predstavo življenja, ki je prešla potem v judovsko podobno raja. Kasneje je krščanstvo to predstavo sprejelo v svojo simboliko kot drevo Kristusovega križa.

Ker se je božično drevo uveljavilo na Nemškem kot protestantska šega, so se ga katoličani branili in je le počasi prodiralo v druge dežele. Pri nas pa ni bil samo ta

razlog, da so na Slovenskem iz nekakšnega odpora odklanjali »nemško« drevo. »Nemškemu« božičnemu drevesu z okraski in svečkami je bila še mnogo prej na poti dosti starejša smrečica, ki je po večjem delu Slovenije, večkrat neokrašena, v božičnem času visela v hiši ali bila pribita zunaj hiše. Redka tedanja poročila iz raznih slovenskih pokrajin, ki so si daleč narazen, nam povedo, da je bila na splošno razširjena stara indoevropska šega postavljati o božiču smrečico na plot pred hišo, pri studencu, kot zahvalo za vodo, ali na meje. Ta šega se je v redkih primerih ohranila do današnjih dni, na primer v okolici Ptuja, Rogoške Slatine, na Gorenjskem, v Prekmurju in v Krškem, kjer smrečice postavljajo na vrtove.

Lojze Abram

Priznanje trem zaslužnim učiteljem

Štirideset let posvečenih izključno učiteljskemu poslanstvu in predanosti vzgoji in izobraževanju odraščajoče mladine, z ogromno mero ljubezni do otrok, je dolga življenjska doba, ki zasluži veliko priznanje. In tako priznanje so na pomembni slovesnosti sredi novembra, ki jo je priredilo šolsko skrbništvo v Trstu, med drugimi dobili tudi trije slovenski učitelji na Tržaškem: Justina Jurkič - Petkovšek, Nada Martelanc in Kiljan Ferluga.

Vsi trije so zelo dobro znani številnim rodovom naših bivših šolarjev, saj so vsa povojna leta poučevali na raznih slovenskih osnovnih šolah na Tržaškem, spremljali

cer v Borštu, kjer so jo obežali z vrhom navzdol in ni bila nikoli okrašena.

V Sloveniji se je torej skoraj do današnjih dni ohranila ta starodavna šega, ki je v prejšnjem stoletju dala pobudo za nastanek božičnega drevesa, neposrednega predhodnika novoletne jelke. Ta šega, ki je na Slovenskem ostala toliko časa neopazna, gre v zadnjih desetletjih naglo v pozabo. Tudi ta preprosti običaj postavljanja drevesca je sedaj bolj odraz potrošništva kot prazničnega razpoloženja ob zaključku starega in pred prehodom v novo, mlado leto.

(Po N. Kuretu)

učence pri prvih korakih v življenje, jim posredovali znanje in v njih utrjevali narodno zavest. Trije nagrajeni učitelji so sedaj v zaslužnem pokoju, a za njih sta, bolj kot zlate kolajne, ki so jih prejeli, največje zadoščenje in priznanje, kadar vidijo, kako so nekdanji učenci dorasli v dobre in poštene ljudi, v družinske očete in matere in v zavedne Slovence.

Trem učiteljem: Justini Jurkič - Petkovšek, Nadi Martelanc in Kiljanu Ferlugi, iskreno čestita Galeb v želji, da bi tudi drugi slovenski učitelji sledili njihovemu zgledu.

Vera Poljšak
Ilustr.: Magda Tavčar

Raztezanje

Črak se pri segrevanju razteza, kot se raztezajo tudi tekočine in trda telesa.

Natakni majhen gumijast balonček na ustje steklenice tako, da v balončku ni Postavi steklenico v toplo

Balonček se bo napihnil, ker se je zaradi segrevanja prostornina zraka v steklenici povečala.

zraka vodo.

Valentin Polanšek

Ilustr.: Leon Koperc

Oglar Ožbej

Vražarstvo sem, čarodejstvo tja! Te krivoverske razvade so se razbohotile po vsej župniji kakor bujni plevel po zanemarjenih vrtovih.

Tedaj je nastopil oglar Ožbej. Kod se je vzel, ni nihče prav vedel. Sprva je samotaril v skoraj puščavniškem življenju v sajasti kolibi na Velikem kopišču. Ko pa je spoznal to, po praznoverju zaslepljeno in po neumnem trpeče ljudstvo, se je lotil dela: prosvetljenstva blodečih!

S pojasnjevanjem, z zasmehovanjem, dokazovanjem in zanikanjem pa ni prišel daleč. Ni mogel pokazati rešilnega izhoda iz teh zakotnih zmot, pač pa je marsikdo vsaj zasluhtil žarek osvobojujoče svetlobe v tesni temoti.

Pa je prijel oglar Ožbej stvar z druge, nasprotne strani!

Nalašč se je delal, kakor da se je »spreobrnil«, se zanimal za vse bedarije in tudi sodeloval pri vseh čarovnijah in vražarijah. Pride čas, pa bom vsako neumnost razgalil! si je namenil. S svojo živahno domišljijo pa je še dodatno uvažal nove »duhove«, »prikazni« in »strahove«. Navsezadnje je bilo tako daleč, da je bil oglar Ožbej pri ljudeh sam najbolj priznani vražar in čarodej.

No, kar prav! si je dejal možakar, zdaj jim bom pa kar po vrsti odpiral zaslepljene oči.

Dekletoma, ki sta ga prišli vprašat za nasvet, kaj naj naredita, da bi zvedeli, katera fanta bosta njuna, je naročil tako:

»Pojdita v kresnem svitu pod most, čez katerega so že kdaj peljali mrliča, pa se umijta in se vrnita molče, ne da bi kam pogledali. Spet zaspijta, pa se bo vsaki v sanjah prikazal njen izvoljenec!—

Res tako naredita. Ko pa sta ravno pod mostom, skoči oglar iz svojega skrivališča na most, začne cepetati in rjoveti kot sam bognasvaruj. Dekleti pa v dir domov. Oglar ju kliče in se smeje — in za njima. Doma pa sta se medtem prikradla dva fanta v postelji. Pri tisti hiši pa je bilo vraževanje in čarodejstvo potlej le še v zabavo.

Kmetici, ki je trdila, da ji neki čarodej nagaja pri pinji, češ ne more več zмести, je oglar rekel:

»Vse skupaj pobaši in zadenjsko hodi po gorici. Kdor te prvi sreča, tisti je!« Ko gospodinja to naredi, se ji zakadi hud kozel v hrbet. Misleč, da jo že vrag baše na roge, je nazavestna padla ter sebe in smrdljivo žival oblila s smetano. Oglar, ki je bil spet pri roki, je kmalu spravil vse v red. Kmetica pa se je jezila, češ vsa čarovnija je koj oslarija. Oglar Ožbej je bil vesel tega spoznanja. Od takrat je tudi pri tej hiši izgubilo praznoverje svojo slepečo, ustrahujočo moč.

Tako je šlo dalje. Enim je pravil srečo iz dlani in jih potem ugnal v kozji rog, drugim je iz sanjavca natvezil celega osla na vrat ter jih zapeljal na led, tretjim je metal karte in jih spet dobil doma. Imel je seveda tudi Kolomonove bukve, obojne: velike in male. Kaj je s temi vse počenjal, bi se dala kar cela knjiga napisati!

Polagoma ni bilo več nobenih strahov, pri katerih bi se konec koncev ne bil pojavil oglar in se krohotal strahopetnejšem na vse grlo. Učinek tega početja pa je bil ta, da so začeli ljudje rekati: »Oh, strahove dela koj oglar Ožbej, teži, beži!«

Tako je svojevrsten možakar zares uresničeval — sicer na nenavaden način — svoje prosvetljenstvo.

Preostalo je navsezadnje le še kovanje zakladov.

»Če ti ni namenjeno, ne dobiš zaklad, pa če ga že kar izkoplješ! Premakne pa naj ga najprej kaka žival. Ako to naredi človek, umrje. Tudi ti sta žival pogine. Oho, to ni kar tako, kot tiste stare 'coprnije'!« Take in podobne so se pletle.

Pa se je oglar Ožbej spravil še nad zaklade. Prvi pogumni spremljevalci so že zbežali, ko so začuli sovo in čuka ter zagledali pošastno se svetlikajoči pereli štor. Drugi skupini pa je dal oglar s tem pete, da je v staro zidovje postavil bučo. To je izrezal, da je izgledala kot mrtvaška glava. V votlo bučo pa je dal gorečo svečo. V bližini pa je še javkal sestradan maček v ptičji kletki, da je bilo strašilo res popolno. V tretje pa se je spravil oglar samo s takimi nad zaklad, ki so si domišljali, da so prekaljeni za vsako dejanje.

Vrh brega, kjer so spodaj začeli grebsti kopači ob Ožbejevem moljanju iz črnih bukev, sta čakala dva oglarjeva pomagača. Imela sta kolobar, povitega s slamo. Na dogovorjeno znamenje z gorečo baklo, ki jo je držal momljajoči v levici, je bilo treba slamnato kolo polito s petrolejem, ga prižgati in zakotaliti navzdol. — Kdo bi je ne pobrisal, ko se ti nenadoma privrti okrogli plamen iz temne noči naproti? Vsi pogumneži so zbežali in malokake hlače so bile suhe in prazne.

Takrat se je oglar Ožbej rezgetal, da se je valjal po tleh in z njim ona dva pomagača.

»Pa ti pravijo, da je strah koj strgano krilo, ki je znotraj votlo in okoli krajev ga nič ni! Ko pa sreča, nekaj, kar mu je tuje, že spet vidi utelešen 'strah' in beži ter si bega ubogo dušo!« je povedal oglar Ožbej, ko so se do solz nakrohotali.

»Praznoverje — krivoverje — brezverje, da, to je največja nesreča za človeka!« je rekel za slovo, ko so se tisto noč razšli.

Tako je res potlej prišlo, da se v tisti župniji nihče več ni resno ukvarjal z norostjo vraževanja in čarodejstva — kar je še preostalo, je postala otroška bajka.

Janez Bitenc

JAGNJE

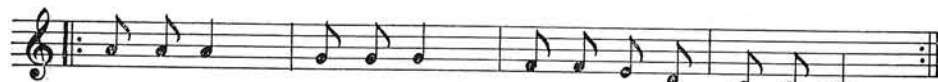

Janez Bitenc

1. Be, be, be, be, be, ja-gnje se sko-ti-lo je.
2. Be, be, be, be, be, ja-gnje na-še zra-slo je.

1. Maj-hno, sko-dra-no in be-lo in ži-va-hno in ve-se-lo.
2. Da se nam ne bi zgu-bi-lo maj-hen zvonček je do-bi-lo.

1. La-čno je, žej-no je, k ma-mi ov-ci sti-ska se.
2. Zdaj zvončkija in ska-klja po dvo-ri-šču sem in tja.

Vlado Firm

Ilustr.: Ive Šubic

Lišček

Liščka je narava posebno lepo obdarila z barvami. Ves pisan je. Glavica je temna in zopet črna, nato bela s karminasto rdečim čelom in še na vratu je je nekaj ostalo. Na črnih perutkah ima rumeno liso, spodaj pa je skoraj belkast. Lepo pisan je in tudi lepo poje, posebno kadar družica vali. Kaj rad je v sadovnjakih, po vrtovih, v bližini naselij. Gnezdo splete samička na drevesu, visoko na veji, nadvse skrbno in lepo. Ne, dela se pa samček ne pritakne, ne, dovolj se mu zdi, če samici prepeva. V jeseni pa pridno obira semenje, listne uši, pa tudi žuželk se ne brani. V jatah se spreletava v jeseni in je zdaj tu zdaj tam.

Čížek

Prvi sončni žarki so posijali v smrekov gozdič. Petje drobnih ptic je bilo prvi pozdrav jutranjemu soncu. Pridružil se mu je tudi rumenkasto zeleni pevec, skoraj črne glavice in rjavkastočrnih kril, mali čížek. Kako lepo zan zapeti, vsakdo bi prisluhnil. Mali plezalec je res ljubeč, pleza, skaklja od vejice od vejice, se obesí na spodnjo stran in se zaguga. Smrečje je njegovo domovanje, a ko pritisne mrz, se preseli v ravnine k bistrim potočkom, kjer se spreletava po jelševju. Sladka se z drevesnimi popki, obira semenje, posebno iglasto mu prija. Nekateri pripovedujejo, da gnezdi tudi pri nas, kar pa je le malo verjetno, saj se mali klatež seli proti severu.

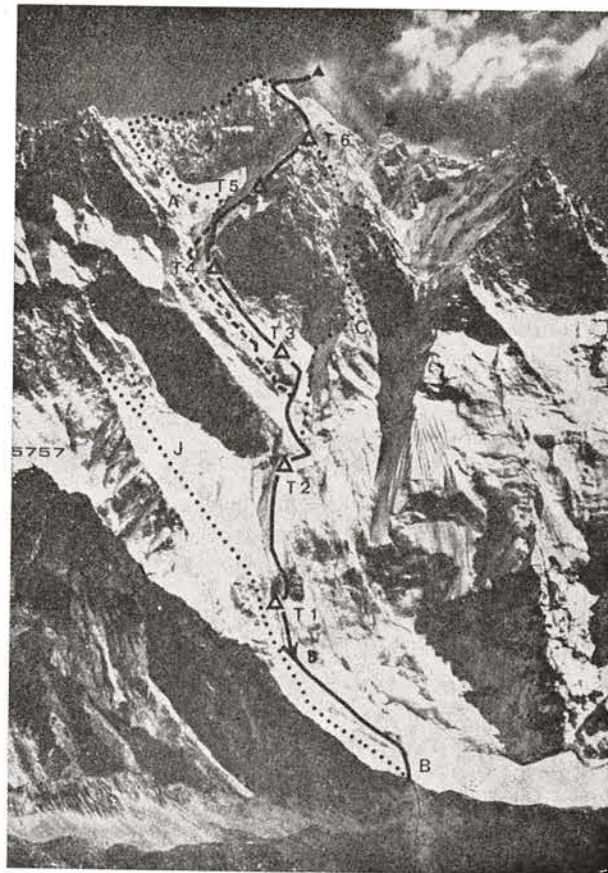

Duško Jelinčič

Južna stena Lhotseja

Jugoslovanski alpinisti so letos spomladi dosegli enega največjih svetovnih alpinističnih uspehov vseh časov sploh: preplezali so južno steno mogočne gore Lhotse v Himalaji, in to prvič sploh, saj so težave pri osvajanju te gore tako velike, da so nekateri menili, da jo bodo preplezali le proti letu 2000. Sama gora Lhotse, ki se nahaja v bližni najvišje gore na svetu, Everesta, je visoka preko 8000 metrov, in jo torej v udomačenem planinskem jeziku imenujemo kar »osemtisočak«, južna stena pa je visoka kar 3300 metrov.

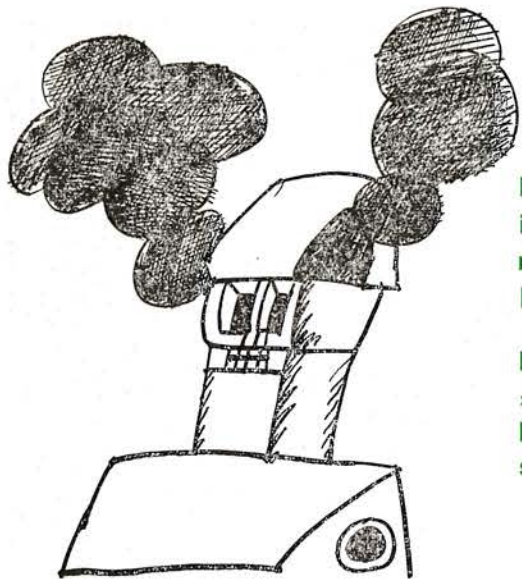
To je bila že osma jugoslovanska alpinistična odprava v Himalajo po vrsti, prej pa so že osvojili vrhove kot so: Makalu, Hidden Peak, Dhaulagiri ter pred dvema letoma sam Everest, po verjetno do sedaj najtežji smeri. Mogočno goro Lhotse so doslej skušali osvojiti le Japonci, ki pa so se že na prvi polovici poti obrnili, saj so bile težave nepremostljive, potem pa nihče več. Jugoslovani so se prav zato na ta letošnji podvig prav dobro pripravili. Opremljeni so bili odlično, prav tako tudi organizirani pod vodstvom znanega »himalajca« Aleša Kuna-

Jugoslovanska smer z variantami. Na levi, označena z »J«, neuspela japonska smer.

vra. Tudi izkušenj jim ni manjkalo, saj je več plezalcev odprave že večkrat plezalo po himalajskih stenah. Naši alpinisti so goro osvajali na »klasičen« način: v višini 5200

DIMNIK

Na strehi dimnik črn čepi,
iz njega vedno se kadí,
nebo vse hoče počrniti,
ljudi krog sebe zadušiti.

Pošljimo mu okrožnico:
»Kajenje prepovedano!«
Kdo take bedaste le klati —
saj vendar dimnik ne zna brati!

metrov so postavili bazno taborišče, nato pa sproti postavljali vedno manjše tabore, kot so pač opremljali steno za nadaljnje naskoke. V Himalaji je treba osvajati vrhove in stene takole: postavi se bazo, nato je treba z lestvami in v glavnem z vrvmi opremljati nadaljnjo pot navzgor. To opravljajo razne ekipe, ki se po opravljenem delu spet vrnejo v prejšnji tabor, njihovo mesto pa zavzamejo drugi, sveži alpinisti, ki dalje opremljajo steno. Lestve, klini, vrvi, pa še izredna telesna in psihična priprava, nato pa navzgor! Na 3300 m visoki južni steni Lhotseja so postavili kar šest višinskih taborov, iz katerih so alpinisti iskali najprimernejšo pot navzgor ter se

spet vračali. V steni so alpinisti bili tako več tednov, ne da bi se vračali v bazo. Na posled sta dva le dosegla rob stene ter jo tako osvojila. Žal ni bilo več možnosti, pa tudi ne več moči, da bi osvojili še vrh Lhotseja, potem ko so že preplezali steno, saj je bilo vreme stalno zelo slabo. Ostati še kak dan v steni izven varnega šotora pa je za alpiniste že smrtno nevarno, saj pade temperatura v Himalaji tudi do 40 stopinj pod ničlo. Čeprav niso Jugoslovani dosegli vrha te mogočne himalajske gore, so vseeno opravili vrhunski uspeh. Preplezali so steno, ki jo svetovni alpinisti smatrajo kot glavni problem v Himalaji.

Knjiga je najlepše darilo

Te dni nas nakupovalna vnema kar pošteno prijema za vrat, saj so tu prazniki, pa tudi časa imamo več, da se lahko posvetimo raznim nakupom. Najbrž pa nam misel uide tudi na sneg, na bele poljane, ki jih smučiči neusmiljeno orajo. Takí so pač počitniški in praznični dnevi — polni sanj in veselih trenutkov, polni snega in turističnega ugodja.

Vsi pa si seveda ne morejo privoščiti oddiha, pa tudi sneg je marsikomu v napoto. Sneg pomeni mraz, pomeni svečko pod nosom in razmočene čevlje, lahko tudi prazne želodce. In o taki zimski podobi nam spregovori veliki slovenski pisatelj Prežihov Voranc v svoji kratki črtici LEVI DEVŽEJ. Pisatelj je zgodbi napisal po drugi svetovni vojni, nekaj let pred svojo smrtjo, izšla pa je v priljubljeni zbirki »Solzice«. Levi devžej ni nič drugega kot levi žep

triletnega Naceta, ki mu ga je pisateljeva mama pozabila natlačiti z orehi in suhimi figami. Vedeti morate namreč, da je v pisateljovo hišo skoraj vsak zimski dan »prihajalo petero majhnih pik«, da bi si napolnilo želodčke, saj ti otroci (zaradi revščine) doma niso imeli kaj jesti.

Preberite to lepo in človekoljubno zgodbo, ki jo lahko dobite v Tržaški knjigarni, saj jo krasijo tudi prav lepe snežne ilustracije Jelke Reichmanove. Vorančeva črtica pa je primerna tudi za vse tiste, ki se odpravljajo na sneg, saj se jo zelo hitro prebere in tako športu ne jemlje preveč časa.

Marsikdo od vas ima mlajšega bratca ali sestrico, ki ne znata še čitati, a prav rada gledata risanke po televiziji in uživata, recimo, nad dogodivščinami čebelice Maje. In vendar — zakaj bi bulili samo v televizijo, ki škoduje očem. Napravite svoji sestrici ali svojemu bratcu lepo božično darilo s tem, da skočite v Tržaško knjigarno in kupite drobne knjižice, ki prinašajo zgodbi o ČEBELICI MAJI! S tem boste osrečili sebe in tudi druge, saj so slikanice o znani čebelici zelo prijetne in simpatične.

Ržovnikov mož

Ržovnik in Hirs, to sta bila nekdanj imovita kmeta, da jima ni bilo para v vsej okolici Obirja. Obe kmetiji sta na zgornjem koncu Obirske, ki se imenuje Šajda, in obe mejita na danes tako sloveče Korške pečine. Sedaj sta obe propadli. Od nekdanjih poslopij je videti le še boren ostank ruševin — in bivši travniki ter njive so zdajle že gosti, temni grajski gozdovi.

Živel je pred davnimi leti na Ržovnikovem neki možki. Najbrž je bil kak posel. Zakaj takih je imela včasih vsaka večja kmetija kar po pol ducata.

Tisti Ržovnikov možki pa se je za-telebnil v sosedovo, Hirsovo deklo. Bila je zelo čedne zunanosti, a v scru ni imela poštenja.

Ržovnikov je bil pripravljen storiti vse, kar je zahtevala ošabna krasotica, samo da bi si pridobil njeno naklonjenost.

Znan je bil tudi tedaj že tisti kraj, kakih tri sto korakov vzhodno od Hirsove hiše, kjer se je ob gotovih nočeh baje dogajalo marsikaj čudnega.

Nekateri so menili, da je tam zakopan neki skopuški tuji popotni trgovec s svojimi zlatniki in srebrni-

ki vred, drugi pa so celo zatrjevali, da se je tam neki vražar pogreznil naravnost v pekel.

Glej, tista Hirsova dekla je zahtevala od svojega oboževalca, da gre kopat one denarje ali kar je že bilo. Samo tedaj bi ga marala, če bi ji prinesel kak izkopen zaklad.

Seveda je Ržovnikov mož kopal brez uspeha.

Koliko je siromak pretrpel zaradi svoje slepe zaljubljenosti! — Brado si je pustil rasti, ker je Hirsova tako želela.

Pa se je moral spet obriti in samo brke navijati, ker je Hirsova tako želela. — Lotiti se je moral vseh vraževanj, celo s Kolomonovimi bukva-mi, ker je pač Hirsova tako hotela. Oh, in koliko še drugega je moral počenjati, pa čepav z velikim samopremagovanjem! Vse, ker je pač Hirsova dekla tako hotela.

Gori v Ržovnikovih drčah, ki polagoma prehajajo v Korške peči, pa se je v tistih časih zadrževal svojevrsten gams. Ljudje so si pripovedovali, da bi se ne postaral tisti človek, kateri bi pil toplo kri te divjadi.

Tako se je tudi Hirsovi dekli zahotelo čudotvorne krvi tega gamsa.

Ržovnik pa — je zopet ubogal!

Bila je mlada nedelja, ko se je spravil na lov ravno ob času, ko se je brala maša pri obirski podružni cerkvi Svetega Lenarta.

Že je zapazil gamsa, kakršnega še ni bil videl. Seveda, ta je tisti! si je dejal, pritisnil previdno puško k licu...

Tedaj pa se oglasi lenarški zvon tako glasno, in krasnega gamsa ni bilo nikjer več!

Razjarjen lovec tedaj reče:

»Ko si mi gamsa spodil, bom pa tebe ustrelil!«

In že nastavi puško... in pomeri proti daljnji cerkvici Svetega Lenar-

ta. Tedaj pa... o groza!...: Nesrečni človek pri priči okameni!

Še danes je tam v tisti strmini peč, ki ima neverjetno resnično podobo stoječega človeka, obrnjenega tja proti Svetem Lenartu.

Kraj, kjer je to, pa imenujejo Obirčani in Selani in Korčani še zdajle »Pri možu«.

Kadar pa nabirajo šajdarske dečve tam v bližini brunnice, jim najbrž še vselej zagomezdi mrzlo po hrbtu.

MOJI SOŠOLCI

Moji sošolci se učijo pisati. Moji sošolci se imenujejo: Kristjan, Saša, Martin, Ivana, Marina, še en Kristjan in potem sem jaz, Samo. Vsi stanujemo v Bazovici. Radi hodimo na sprehode do kala.

Samo Mijot
1. r. OŠ »P. Trubar«
BAZOVICA

IZTOK

ZIMA - IZTOK SPETIČ
Otroški vrtec - GRETA

Obilica dela v tiskarni, kjer so nastale težave glede prednosti tiskanja, je zakrivila zakasnitev izida novembrske številke Galeba, tako da ste 3. številko dobili šele pred nekaj dnevi. Zato ne čudite se, če imate pred seboj v presledku enega tedna že nov, praznični Galeb, ki ga boste prebirali doma med počitnicami.

V tem času ste naročniki dobili kupone in dopisnice za nagradno žrebanje. Kupone lahko takoj izkoristite za nakup lepih mladinskih knjig zase ali za darilo vašim prijateljem in sošolcem. Vsi boste zelo veseli, če boste pod okrašenim drevescem našli lepo in poučno knjigo, ki ima trajno vrednost. Dopisnice pa takoj izpolnite in jih pošljite na naslov, ki je na njih že natiskan. Kdaj bo nagradno žrebanje, bom še sporočil, vi pa le pošljite dopisnice, da ne boste

PISMO MIKLAVŽU

Mama mi je rekla, naj pišem sv. Miklavžu. V Miklavža ne verjamem, vendar sem vseeno poslušala mamin nasvet in mu pisala. Prosila sem ga, naj mi prinese Rubikovo kocko. Moja sestra Martina pa mu je pisala, naj ji prinese punčko, ki hodi. Pisala sem tudi za brata, ker ima komaj osem mesecev. Napisala sem mu, naj mu prinese hlačke, pleničke, čokolado v prahu, lešnike in orehe.

Nestrpno smo čakali na Miklavžev večer.

Marijana Oppelt
3. r. OŠ »F. Milčinski«
KATINARA

MOJ HRANILNIK

Prvi hranilnik sem dobila, ko mi je bilo šest let. Bil je železen. Darovala mi ga je babica. Hranilnik je bil star, saj ga je že ona

zamudili roka. Zavedajte se, da vas čakajo številne lepe nagrade, od katerih je prva nagrada kolo.

Sprašujem se, kaj se je zgodilo z vestnimi dopisniki. Ali ste postali nepismeni? Prav gotovo ste imeli veliko opravka z miklavževimi darili in ste enostavno pozabili na Galeb. V tem času sem dobil le dva dopisa. Kaj pa ostali? Je morda tega kriva zakasnitev izida zadnje številke? Mislim, da ne, le potrudili se niste. Pričakujem torej, da bo za prihodnjo, januarско številko, kaj več vaših spisov, saj ni mogoče, da v tem času niste nič doživeli.

In še voščilo vsem mladim bralcem Galeba, da bi preživeli lepe in prijetne božične praznike ter imeli vse polno uspehov v novem letu 1982. Vesele praznike in srečno novo leto voščim tudi vsem staršem, učiteljem in vzgojiteljem, posebno voščilo za uspehov polno novo leto pa velja vsem dragim Galebovim sodelavcem in ilustratorjem, ki mi nesebično pomagajo pri tem delu v korist slovenske doraščajoče mladine v zamejstvu.

UREDNIK

uporabljala, ko je bila še mlada. Takrat je babica rekla, da bo dala ključ tedaj, ko bo hranilnik poln.

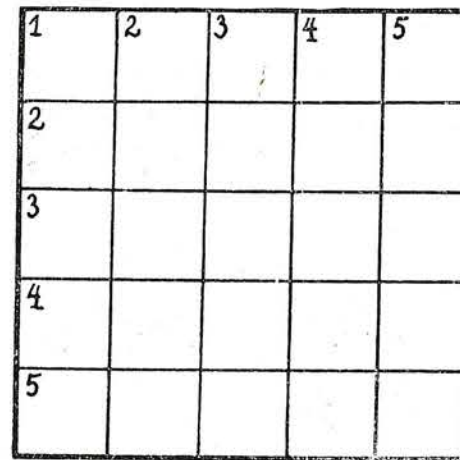
Nekega dne je babica iskala ključ, a ga ni našla, ker ga je izgubila, vendar se tega ni spomnila.

Čez nekaj mesecev je bil hranilnik poln. Napolnili smo ga starši, brat, sestra in jaz. Vsi veseli smo šli k babici in jo vprašali za ključ, da odpremo hranilnik.

Babici je bilo nerodno in je rekla: »Ga nisem našla«.

Vsi smo bili zelo razočarani. Oče je nato rekel, da bo na delu hranilnik razbil. Naslednji dan ga je res razbil in prinesel denar domov. Vsi smo bili veseli in smo si denar razdelili. Od takrat nisem imela več hranilnika.

Maja Radetič
4. r. OŠ DOL-POLJANE

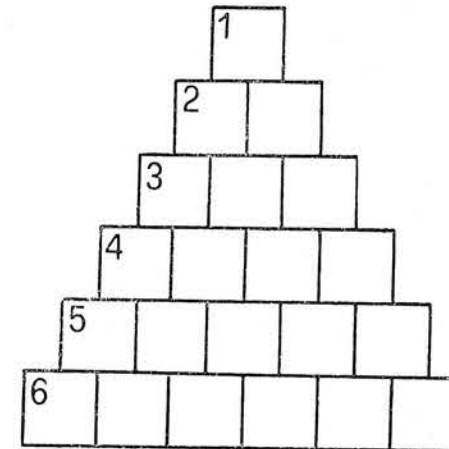
MAGIČNI KVADRAT

Vodoravno in navpično: 1. sedanji praznični čas, 2. del hišne opreme, 3. snop svetlobe, 4. slavna junakinja v Finžgarjevem romanu »Pod svobodnim soncem«, 5. oblika glagola čakati.

BESEDE NASPROTNEGA POMENA

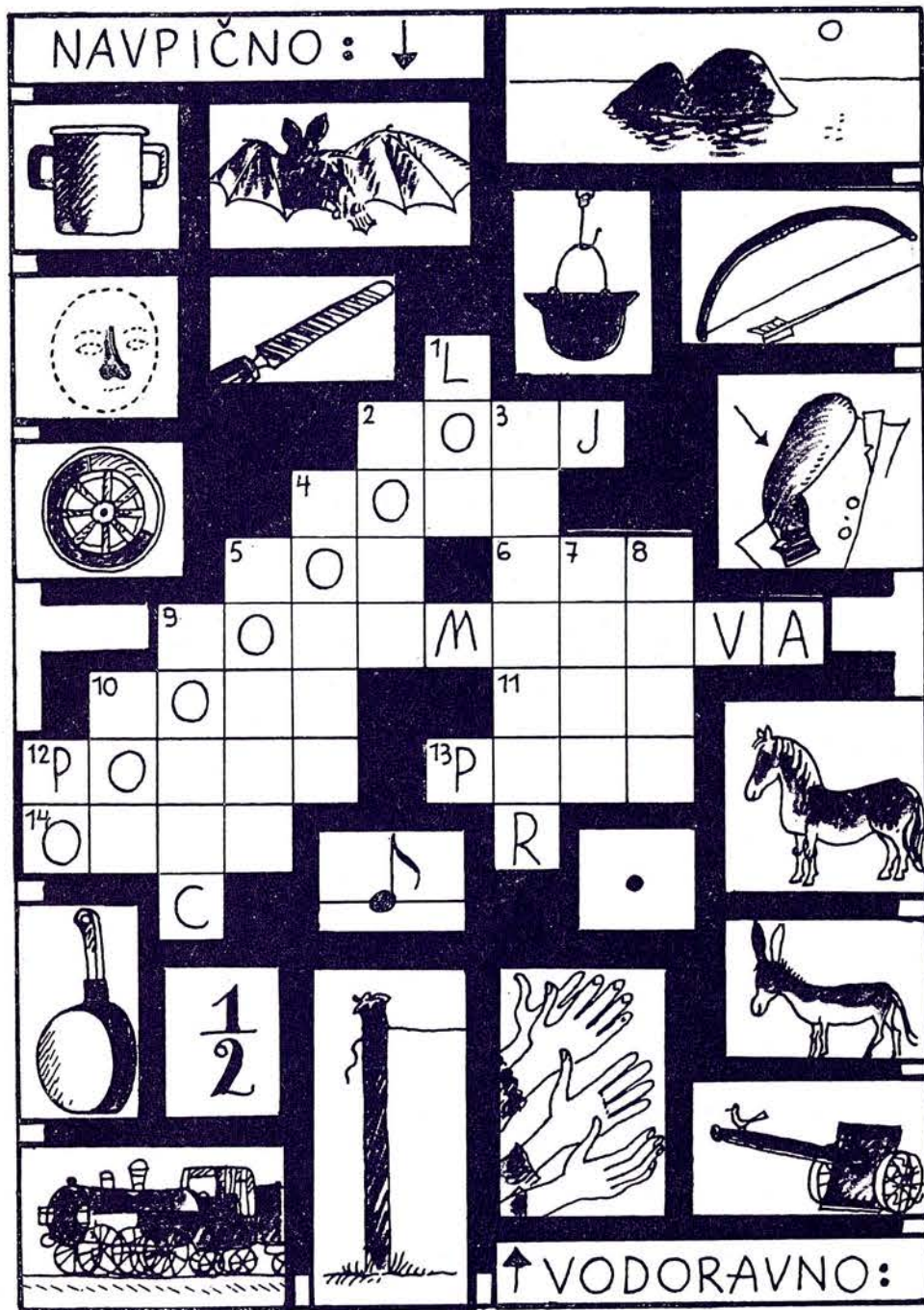
Za vsako navedeno besedo poišči besedo nasprotnega pomena. Ob pravilni rešitvi dajo začetnice novih besed, brane od zgoraj navzdol, voščilo za sedanji čas.

1. jug
2. bogat
3. različen
4. bel
5. star
6. top
7. visok
8. bos
9. minljivo
10. širok
11. grd
12. množina
13. mrzel
14. zaprto

PIRAMIDA

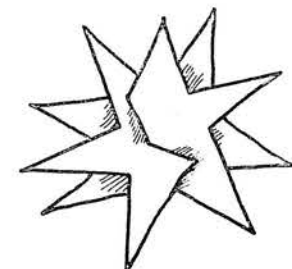
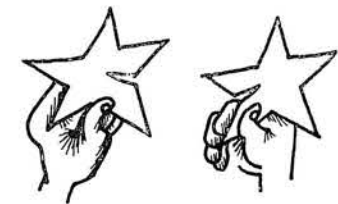
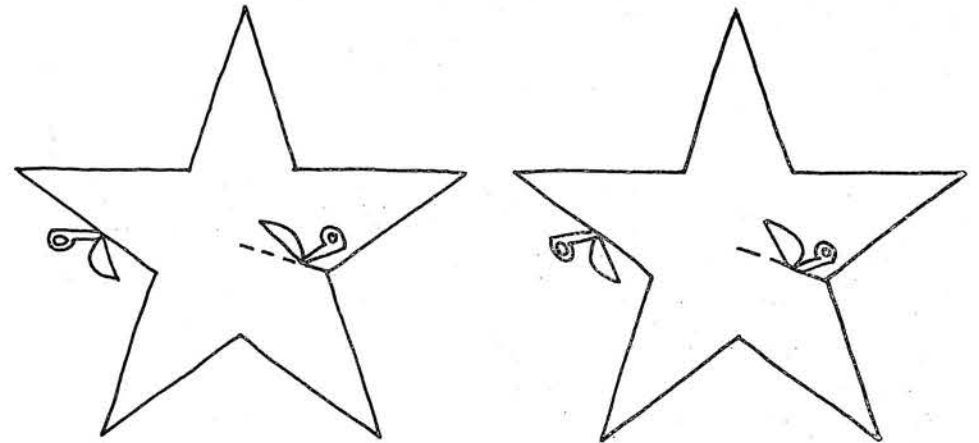
Vsaki naslednji besedi moraš dodati po eno črko. Besede so naslednjega pomena: 1. začetek abecede, 2. igralna karta, 3. imaš ga na glavi, 4. zgornji del pšenične rastline, 5. ogromen kamen, 6. glavno mesto afriške države Zambije.

Za vse, kar je narisano okrog lika, poišči prave besede in jih vnesi v prazna polja, da se bodo med seboj ujemale. Za lažji začetek je nekaj črk že vpisanih.

ZVEZDA

POBARVAJ, IZSTRIŽI IN SESTAVI ZVEZDO. Z NJO LAHKO OKRASIŠ SMREČICO.

Rešitve ugank pošljite čimprej na uredništvo Galeba; Lojze Abram, Ulica
G. Amendola 12 - 34134 Trst

REŠITVE UGANK IZ TRETJE ŠTEVILKE

POSETNICA - Žival, ki jo je v Afriki ustrelil Dare Olp, je LEOPARD.

SLIKOVNA UGANKA - Ime znaka, ki je na plavem polju slovenske zastave, je ZVEZDA.

SESTAVLJENKA - Imena glavnih mest šestih republik v Jugoslaviji so: ZAGREB, BEOGRAD, SARAJEVO, LJUBLJANA, TITOGRAD, SKOPLJE.

SLIKOVNA KRIŽANKA - Vodoravno: 2. gol, 3. kol, 5. zaboj, 6. posoda, 8. zob, 9. glavnik, 15. brisača, 18. toplomer, 21. škaf. **Navpično:** 1. kolo, 2. goba, 3. kad, 4. koza, 5. zobna ščetka, 7. sova, 11. srp, 12. milo, 14. tarča, 16. sod.

REŠITVE SO POSLALI: Štefan Basso, Erik Vodopivec, Luki Žerjal, Petra Grizonič, Erika Žerjal, Alenka Bandi, 4. r. OŠ »P. Voranc« - DOLINA. Martin Pertot, 5. r. OŠ DEVIN. Suzana Sancin, Renato Sancin, 4. in 5. r. OŠ »I. Trinko Zamejski« - RICMANJE. Mitja Gombač, Ravel Gombač, 3. a r. OŠ DOMJO. Miran Guštin, Laura Pettorosso, Sabrina Gec, Luka Colbasso, Nataša Lorenzi, 4. r. OŠ »F. Milčinski« - KATINARA. Andrej Gruden, 4. r. OŠ »S. Gruden« - ŠEMPOLAJ. Marjan Renčelj, 4. r. OŠ »P. Trubar« - BAZOVICA. Agata Kuhar, 1. b r. SŠ »I. Cankar« - SV. JAKOB. Katja Čok, 5. r. OŠ PROSEK. Irena Milanič, 3. r. OŠ »K. Širok« - DONADONI. Mihael Valentinčič, 5. r. OŠ PEVMA.

NAGRADE DOBIJO: Andrej Gruden, 4. r. OŠ »S. Gruden« - ŠEMPOLAJ. Alenka Bandi, 4. r. OŠ »P. Voranc« - DOLINA. Mihael Valentinčič, 5. r. OŠ PEVMA. Ravel Gombač, 3. a r. OŠ DOMJO. Katja Čok, 5. r. OŠ PROSEK.

CENA 1.000 LIR, DVOJNA ŠTEVILKA 1.500, NAROČNINA 7.500 LIR